

Rahapelituotoilla rahoitettujen toimintojen rahoitusmalli -hanke

Hankeryhmän Teams -kokous 22.10.2021 kl 10.30-11.30. Sihteeristö osallistuu kokoukseen.

Hankeryhmän jäsenet:

Henrik Haapajärvi (pj)
Mikaela Nylander
Saila Ruuth
Akseli Koskela
Tuomo Puumala

Sihteeristön jäsenet:

Elina Rydman (SM)
Veli-Mikko Niemi (STM) sijaistaa: Pasi Rentola
Timo Ertola (OKM) sijaistaa: Lassi Kauttonen (OKM)
Outi Luoma-aho (VM)
Caj Lövegren (VNK)
Katri Aho (MMM)
Seppo Määttä (sihteeristön pääsihteeri)
Riina Pursiainen (sihteeri)

Poissa:

Valtteri Aaltonen
Anna-Mari Vimpari

1. Kokouksen avaus ja asialista

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja asialista hyväksyttiin.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Todettiin sihteeristön jäsen Rydmanin korjaukset edellisen pöytäkirjan kohtaan liittyen aikataulusta. Muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

3. Rahoitusmallin kokonaisuudistuksen ja osittaisuudistuksen sisältöluonnoksia ja niiden vaikutuksia säädösperustaan

Caj Lövegren avasi valmistelemansa kolme mallia kokonais- ja osittaisuudistuksista sekä yhden variantin näistä.

Mallissa A linja on yleiskatteellisuudeksi muuttaminen, arpajaislaki pitäisi edelleen sisällään haittojen ehkäisyn ja Veikkauksen ohjauksen. Tuotto tulotetaan yleiskatteeseen ja muodostetaan momentti XYZ (toistaiseksi nimetön uusi momentti), joka sisältää sekä Veikkauksen voittovarot, että erillisen summan joka on poliittinen päätös. Jakosuhte olisi määriteltynä jossain laissa tai momentissa, jotta jatkuvuuteen voidaan vaikuttaa. Kytkös arpajaislain ja tulojaon välillä katkaistaan. JTS:n käyttäminen luo myös pidäkkeitä edunsaajien vuosittaisen tulon vaihteluun.

Malli B on muutoin sama, mutta se korostaa rahapelihaittojen torjumista. Rahapelien haittojen ehkäisy pysyy arpajaislaissa, sen lisäksi edunjaossa rahoitetaan haittojen ehkäisyä tekeviä organisaatioita erillisellä summalla, joka erotetaan muista edunsaajille menevistä varoista.

Malli C: Lähtökohta on sama, jossa veikkauksen tuotto menee talousarvioon, mutta Veikkausvarojen rinnalle lisä rahoitetaan vuosittain muuttuva momentti, joka on poliittinen päätös avustusmäärästä. Momentin varat jaettaisiin ennalta nimetyille saajajoukolle, ja summat olisivat suoraan euroja prosentiosuuksien sijasta. Myös nämä summat merkittäisiin JTS:ään jatkuvuuden takaamiseksi.

Määttä esitteli vaikutukset arpajaislakiin, talousarvioon ja valtionavustuslakiin. Arpajaislaissa pysyisi säädösperusta tuottojen tilittämisestä, yleinen maininta sen käytöstä ja käytön valvonnasta. Talousarviossa/valtionavustuslaissa olisi valtionavustusten budjetointia ja allokoitua koskeva sääntely ja valtionavustuslaissa rahoituksen hakemiseen, myöntämiseen ja valvontaan liittyvät säännökset.

PJ summasi esityksen: Arpajaislain 17-22 pykälät kumottaisiin ja siirrettäisiin joko muihin lakeihin tai uuteen jakosuhdelakiin. Toinen vaihtoehto on siirtää jakosuhteet talousarviolain momenttitekstiin. SDP:n kanta on, että jakosuhteita pitää kirjata lakiin pelkän momentin sijasta, jotta sitä ei voi muuttaa joka vuosi budjetin yhteydessä.

Ruuth: Sihteeristön aiemmassa raportissa korostuvat EU oikeudelliset huolet, joten on välttämätöntä, että haittojen torjuntaan liittyvä rahoitus näkyy selkeänä. Veikkauksen omistajaohjauksen siirtäminen STM:ään vahvistamaan haittojen ehkäisyä. Autonomiakysymys on keskeinen, painottaa: jos haluamme rahoittaa vapaata kansalaisyhteiskuntaa, emme voi päättää tavoitteita heidän puolesta, muutoin ostamme palveluita kansalaisjärjestöiltä ja se ei ole enää vapaata kansalaisyhteiskuntaa. Järjestöt tietävät itse mitä heidän pitää tehdä ja mitkä ovat heidän tavoitteet. Rahoittaja seuraa sitä, saavuttavatko toimijat omia tavoitteitaan. Tulosten ja vaikuttavuuden seuraamisen järjestelmien pitää olla niin hyvät, että pystymme tunnistamaan moninaisten toimintojen tulokset ja vaikutukset ja pystymme tukemaan toimijoita tekemään tuloksellista työtä, mutta emme asettamaan heille tavoitteita.

Koskela kysyi, mitä haemme uudistuksella: luovutaanko jakosuhteesta vai ei? Jos ei luovuta, niin miksi ne siirretään laista toiseen? Olen huolissani EU tulokulmasta, sitä ei voi sivuuttaa ja se tuo aikataulupaineen.

Puumala kysyi, onko malli a:n ja b:n ero vain se, että haittojen ehkäisy olisi erillään, joka on jo nyt käytäntö? Miten kytkös rahapelien tuoton ja edunsaajien välillä poistuu kokonaisuudistuksessa, jos rahat menevät momentille xyz ja siihen laitetaan päälle kehystasoa, eikä jakosuhteita poisteta?

Puheenjohtaja vastasi, että rahapelihaittojen korostaminen on ainut ero A:n ja B:n välillä. PJ selvensi mallien logiikkaa: Uudessa mallissa päätetään ensin, mikä on momentin xyz:n taso, joka on riippumaton Veikkaukselta saaduista varoista ja määritellään jossain muualla kuin arpajaislaissa. Veikkauksen tuotot menevät valtion budjetissa tuottopuolelle normaalisti, joista siirretään momentille aiemmin päätetty rahamäärä. Näin yhteys Veikkauksen ja edunsaajien välillä katkeaa lainsäädännöllisesti ja

budjettiteknisesti. Veikkauksen tuotto korvamerkittäen tiettyyn momenttiin mutta momentin kokonaismäärä on määritelty eri laissa eikä liity Veikkauksen tuoton arvioituunkokoon.

Nylander totesi, että uuden järjestelmän pitää olla poliittisesti kestävä. Järjestelmän pitää olla mahdollisimman hankala ja demokraattinen muuttaa, mikäli hallitus haluaisi esimerkiksi lopettaa kulttuurin rahoituksen. Tämä edellyttää jakosuhteiden säilyttämisen momentin sijaan laissa. B-malli tuntuu EU-oikeudellisesti turvallisemmalta, mutta onko se sitä?

Luoma-aho totesi eri mallien vastaavan pitkälti nykytilaa. Tuoton ottaminen yleiskatteellisuuteen tarkoittaisi jakosuhteista luopumista ja niiden säilyttäminen korvamerkintää. Tämä uudistus muuttaisi vain sitä lainpaikkaa, jossa jakosuhteissa määritellään. Kaikki tämä voitaisiin tehdä nykyilainsäädännöllä. Irtikytkeä Veikkauksen ja edunsaajien välillä ei siis toteutuisi näiden mallien avulla.

Puumala totesi, että A ja B mallit eivät muuta mitään muuta kuin lainpaikkaa ja voilla olla, että se on ainut mitä tällä uudistuksella voidaan ylipäänsä saavuttaa, jos jakosuhteisiin koskeminen ei ole poliittisesti mahdollista. Voisi siis ajatella, että kokonaisuudistus on itseasiassa hyvin pieni muutos.

Puheenjohtajan mukaan uudistuksen tarve johtaa rahapeliuottojen laskusta ja siitä, että tuoton kehityksestä ei ole tietoa. Nykyiset edunsaajat ovat tottuneet tiettyyn rahoitustasoon, jota on rahoitettu Veikkauksen lisäksi valtion budjetista. Uudistuksessa tulee päättää, rahoitetaanko jatkossa osa edunsaajien työstä suoraan valtion budjetista koska työ on korvaamatonta, ja osan Veikkauksen voittovaroista tietyn jakosuhteen mukaan mutta niin että vuosittain jaettava rahoitus vaihtelee, vai siten, että kaikkien edunsaajien saama summa vaihtelee jakosuhteen mukaisesti, vai siten, että kaikki edunsaajat siirretään yleiskatteelliseen jakoon ilman jakosuhteita? A-mallissa on edelleen jakosuhteet, mutta sille, missä ne määritetään, on vaihtoehtoisia paikkoja (Säädös tai momentin päätösosa) B-mallissa rahapelihaittojen rahoitus näkyvissä (verrattuna A-malliin) ja C-mallissa jakosuhteet lasketaan uusiksi, sillä osa rahoitetaan suoraan Veikkauksen voittovaroista ja osa valtion budjetista.

Rydman tuki Luoma-ahoa yhteyden katkeamattomuudesta. Lainsäädännön näkökulmassa yhteys ei katkea vaan siirtyy vain laista toiseen ja jos tuotto edelleen käytetään samaan tarkoitukseen samoilla jakosuhteilla, silloin mikään ei muutu. Jos tämä on tavoite, onko tarve ryhtyä lainsäädäntömuutoksiin, sillä nykyään ei ole estettä käyttää lisärahoitusta tuoton päälle.

Puheenjohtajan mukaan arpajaislaki voidaan kirjoittaa niin että rahapeliuotot siirretään valtion budjettiin. Vaihtoehtoisesti lakiin voidaan kirjoittaa, että siirretään valtion budjettiin ja osa käytetään haittojen ehkäisyyn. Sihteeristö on tuonut esiin EU-oikeudellisen puolen. Onko riski, jos tätä haittojen ehkäisyä ja tuoton käytön yleishyödyllisyyttä ei mainita? Uudistuksen lähtökohtana pitää olla monopolin säilyttäminen.

Ruuth kysyi, katoaako kytkös, jos voittovarot siirretään budjettiin ja todetaan, että edunsaajien tukemiseen käytetään vähintään tuoton verran varoja? Tämä muutos siirtäisi paineen Veikkauksen tuoton maksimoinnista, jota ei saa tehdä, siihen, että poliittisesti päätetään taso johon edunsaajat voivat luottaa, joka ei riipu vuosittaisesta Veikkauksen tulosta. Turvaverkot säilyttävät kytköstä, mutta paine siitä, että

Veikkaus pitää tason siirtyä poliitikoille. Kysymys isojen lainsäädäntömuutosten tarpeille tässä mallissa on kiinnostava? Mikä merkitys jakosuhteiden paikalla on? fruy

Puumala ajatteli asian siten, että Veikkaukselta tulee joka vuosi jokin määrä tuottoa, samaan tapaan kun Alkolta. Samaan aikaan on momentti xyz, jonka taso on päätetty poliittisesti riippumatta Veikkauksen arvioidusta tuotosta. Näin ei olisi yhteyttä siitä, mistä raha valtiolle tulee ja mikä raha päätty momenttiin xyz. Puumala kysyi, tapahtuisiko momentilta tapahtuva jako VM:ssä, vai edelleen kolmessa nykyministeriössä? Jakosuhteet voisi kirjata itse momenttiin.

Puheenjohtaja totesi, että kuvaa voisi muokata siten, että tulot ja menot ovat erotettu omiksi virroikseen. Häntä arveluttaa VM:n roolin jakosuhteiden päättämisessä ja jakamisessa. Yksi vaihtoehto on, että momentti xyz on valtion avustuskeskus, josta hallinnoidaan joko tätä edunsaajajoukkoa tai jopa laajempaa joukkoa.

Koskela painotti pitkäjänteistä ratkaisua ja toivoi kalvojen päivittämistä näiden keskustelujen perusteella. Yleiskatteellisuus vaikuttaa turvalliselta vaihtoehdolta, joka ei muuta maailmaa kovin paljon.

Rydman kertoi koko paketin olevan haastava EU kokonaisuus ja painotti kaikkien valtioneuvoston EU-asiantuntijoiden ottamista mukaan työhön. Puhdas yleiskatteellisuus rikkoisi yhteyden, mutta siihen liittyy omat EU haasteensa, kuten myös muihin. Näiden mallien pohjalta ei voi arvioida, ovatko mallit EU-oikeuden kannalta ok.

Aho yhtyi Rydmanin kantaan. Puhdas yleiskatteellisuus voisi johtaa kysymykseen siitä, voiko tuotoista kattaa esim. hävittäjähankintoja. Hän totesi myös, ettei valtionavustuslaki sovellu arpajaislain asioiden uudeksi paikaksi.

Luoma-aho totesi vielä, ettei lakimuutoksia tarvita kompensatiomenetelmän sementoimiseen, eikä mitään kovin pysyvää voida luoda. Näiden mallien mukaan on toimittu jo nyt tuoton aleneman yhteydessä.

4. Millaisia kysymyksiä viemme rahoitusmallivalmisteluun liittyen Parlamentariselle seurantaryhmälle (ennakkopohdinta ja keskustelu kokouksessa)

Varsinaisia kysymyksiä parlamentariselle seurantaryhmälle ei mietitty. Puheenjohtaja kertoi, että tänään keskustelluista malleista, Liikasen raportista, sekä sihteeristön pros and cons listauksista keskustellaan parlamentaarisen seurantaryhmän ensimmäisessä kokouksessa. Kuvia muokataan keskustelun pohjalta ja niin, että poistetaan A- ja B-malleista pelkkä momentti ja valtionavustuslaki vaihtoehdoista säätelevänä lakina. Mikäli joku laki tarvitaan jakosuhteille, se olisi kokonaan uusi laki. Jos arpajaislaista vain otetaan pois pykälä, voisi notifikaatiomenettelykin olla kevyempi.

Puumala totesi parlamentaarisen ryhmän työn olevan herkkää, eikä sinne voi viedä mitään valmista ratkaisua, vaan malleista on keskusteltava yhdessä. On tärkeää, että parlamentaarikot keskustelevat samasta asiasta. Siksi voisi olla hyvä, että mallit esitellään heille kokouksen aluksi lyhyesti, jonka jälkeen suoraan keskusteluun kysymysten sijasta. Puumala ehdotti hankeryhmän paikallaoloa ensimmäisessä kokouksessa.

Puheenjohtaja ehdotti joko suuremman kokoustilan etsimistä tai sitä, että hankeryhmä osallistuisi kokoukseen etänä. Puheenjohtaja on parlamentaarisen ryhmän kokouksissa aina kuulolla, mutta ei kommentoimassa.

Ruuth, Nylander ja Koskela kannattivat kuulolla oloa etänä, mutta ei kommentointia. Nylander painotti, että yhteiskokoukset ovat asia erikseen, mutta hankeryhmä ei voi ohjata parlamentaarisen ryhmän työtä.

5. Muut asiat

Hankeryhmän seuraava kokous on 4.11. klo 12.30-13.30 Teamssissa.

Korjaus pöytäkirjaan:

Ruuth: Arpajaislain haittojen ehkäisyn 52 pykälä takaa sen, että ennen kuin tuottoja jaetaan, tuotosta lohkaistaan summa valtion tekemään haittojen ehkäisyyn ja siihen ei saa koskea. Tämän lisäksi STEA tukee järjestöjä jotka myös tekevät haittojen ehkäisyä osana työtään. Kyse Ei ole kyse hallituksen allokoimasta rahasta vaan lakiin rakennetusta systeemistä.